

САВЕЗ ПЧЕЛАРСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЦРНЕ ГОРЕ

ПЧЕЛАРСТВО

2025.
плава
матица

број
277

година XXII * подгорица, новембар 2025. * цијена 1€ * за чланове удружења бесплатан

**ДЕФИНИТИВНА
ПРИПРЕМА
ЗА ЗИМУ**

kuća meda
WWW.KUCAMEDA.ME

PRIDRUŽITE SE VIBER GRUPI

Jednostavnim skeniranjem QR koda
postajete član najbrojnije pčelarske
Vajber grupe u Crnoj Gori.

Postani član Vajber grupe i prvi saznaj:

> JAVNI POZIVI I REGRESI

Pravovremeno ćemo vas obavještavati o svim
javnim pozivima i regresima vezanim za
pčelarstvo. Dijelićemo savjete i detaljne
instrukcije, dokumentaciju i uputstva i na taj
način ćete iskoristiti sve mnogobrojne benefite.

> PROMOTIVNI KATALOZI

Dijelićemo promotivni sadržaj cjelokupne
ponude iz Kuće meda. Kreirućemo kataloge sa
najpovoljnijim cijenama i popustima.
Obavještavaćemo vas o novim nabavkama.

> SVIJET PČELARSTVA

Nesebično dijelićemo iskustva i savjete. Svi
članovi grupe mogu komentarisati i
učestvovati u raznovrsnim temama vezanim
za pčelarstvo u Crnoj Gori.

POSTANI
ČLAN
SKENIRAJ
QR KOD

QR kod možete skenirati sa bilo
kojom aplikacijom za skeniranje
QR kodova.

+382 68 844 333

@kucamedacg@gmail.com

Grbe bb, Danilovgrad Crna Gora

SADRŽAJ

УП „ПОДГОРИЦА“ И УП „ЦРНОГОРСКА ПЧЕЛА“ ЗАЈЕДНО И ВЕОМА УСПЈЕШНО ОРГАНИЗОВАЛИ У ГЛАВНОМ ГРАДУ ТРАДИЦИОНАЛНУ XXXI МАНИФЕСТАЦИЈУ „ПОДГОРИЧКИ ДАНИ МЕДА 2025“	4
НИКШИЋКИ ПЧЕЛАРИ НЕ ПРОПУШТАЈУ БЕОГРАДСКИ САЈАМ	9
ИЗДАВАЧКЕ ПРОДУКЦИЈЕ ЗАОБИЛАЗЕ ПОЉОПРИВРЕДУ	9
У ГРАДУ ПОД ТРЕБЈЕСОМ ОДРЖАН „ПЧЕЛАРСКИ ДАН МЕДА-НИКШИЋ 2025“	10
ИЛИНДАНСКО ДРУЖЕЊЕ НИКШИЋКИХ ПЧЕЛАРА ПРОТЕКЛО У ПРИЈАТНОМ АМБИЈЕНТУ РЕНОМИРАНОГ РЕСТОРАНА „КАСТЕЛ“	12
У КОРАК СА ЕВРОПСКИМ СТАНДАРДИМА	14
УПОЗОРЕЊЕ СВИМ ПОТРОШАЧИМА	17
ОДРЖАН ПРВИ КОНСУЛТАТИВНИ САСТАНАК У ОКВИРУ ПРОЈЕКТА „ПОЛЛИНАТЕ“ КОЈИ СЕ ТИЧЕ УНАПРЕЂЕЊА ТЕРИТОРИЈАЛНИХ ПОЛИТИКА ЗА РЈЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА ОПАДАЊА ПОПУЛАЦИЈЕ ОПРАШИВАЧА У ЦРНОЈ ГОРИ	18
САВЈЕТ ИСКУСНОГ ПЧЕЛАРА СЛОБОДАНА РАДОВИЋА	19
РАД И ЕНТУЗИЈАМ ДОНОСЕ ПЕХАРЕ И МЕДАЉЕ	20
НОВЕМБАРСКИ РАДОВИ У ПЧЕЛИЊАКУ	21
МЈЕСТО ГДЈЕ СЛАТКО ПОСТАЈЕ И ПАМЕТНО	25

ПОЈАЧАНА КОНТРОЛА МПШВ НА АНАЛИЗИ И СУЗБИЈАЊУ ВЈЕШТАЧКОГ МЕДА НА ДОМАЋЕМ ТРЖИШТУ

ЗДРАВЉЕ ПОТРОШАЧА НА ПРВОМ МЈЕСТУ

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде у сарадњи са Управом за безбједност хране и фитосанитарне послове започело је појачану контролу анализе меда, нарочито на потенцијално препознатим локацијама, са циљем да се заштити здравље потрошача и очува квалитет домаће производње. На том плану, Управа за безбједност хране, ветерину и фитосанитарне послове Црне Горе спроводи редовни мониторинг квалитета меда на тржишту, а резултати показују забрињавајући ниво присуства производа који се продају као мед, а не испуњавају основне критеријуме квалитета. Министарство је препознало проблем и ради на сузбијању продаје нелегално увезеног и вјештачког меда. То значи да „мед који није мед“ нажалост и даље доспијева до потрошача. Ресорно министарство је препознало озбиљност проблема и предузело низ конкретних мјера које подразумевају следеће:

- појачану контролу увоза меда нарочито из земаља Европске уније;
- едукацију потрошача са апелом да се купује мед од регистрованих пчелара са валидном декларацијом;
- подршку домаћим пчеларима кроз субвенције и промоцију домаћег меда;
- законодавну иницијативу кроз разматрање измјена прописа ради строжијег кажњавања превара у промету меда.

Такође, Управа и Министарство заједно раде на јачању система контроле и подизања свијести јавности о важности куповине аутентичног меда. У том смислу апелује се на потрошаче да купују мед од регистрованих пчелара и да траже декларацију и доказ о поријеклу, а да не купују мед на температурама изнад 45°C што га чини некавалитетним и небезбједним.

IMPRESUM

ПЧЕЛАРСТВО

STRUČNO-INFORMATIVNI MJESEČNIK

IZDAVAČ: SAVEZ PČELARSKIH

ORGANIZACIJA CRNE GORE

Adresa: Grbe bb 81412 Danilovgrad,

Telefon: 069/941-505

e-mail: spocg@t-com.me

sajt: www.pcelarstvo.me

ZA IZDAVAČA:

Radule Miljanić

V.D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:

Branislav Kadić (067991226)

e-mail: ninaivlado@t-com.me

TEHNIČKI UREDNIK: Dragan Lučić

LEKTURA: Nataša Dajković

Redakcijski odbor „Pčelarstva“:
 Danilo Vuković, Dragana Šutović,
 dr Mirjana Bojanić-Rašović,
 Marjan Plantak, mr Radoslav Bele
 Zečević, mr Sanida Šabotić-Adžović

POKROVITELJ:

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

Adresa Redakcije:

Grbe bb, Danilovgrad;

ŽR 510-207440-72

CKB, Podgorica

Sa naznakom: Za SPOCG

ISSN 1800-5411

Rješenjem Republičkog sekretarijata
 za informacije br. 285 od 11. 01.

2001. godine "PČELARSTVO" je
 upisano u evidenciju javnih glasila
 Crne Gore. Aktom Republičkog
 sekretarijata za informacije 04/01-
 355/2001. godine časopis je
 oslobođen obaveza plaćanja poreza
 na promet.

ŠTAMPA:

HKS SPEKTAR
PODGORICA

UP „PODGORICA“ I UP „CRNOGORSKA PČELA“ ZAJEDNO I VEOMA USPJEŠNO ORGANIZOVALI U GLAVNOM GRADU TRADICIONALNU XXXI MANIFESTACIJU „PODGORIČKI DANI MEDA 2025“

RANKO BOGAVAC: DOBRA SARADNJA JE KLJUČ USPJEHA

Na Trgu nezavisnosti od 16. do 18. oktobra održana je ugledna manifestacija „Podgorički dani meda 2025“ koju su ovoga puta u Glavnom gradu, zajedno i veoma uspješno organizovali UP „Podgorica“ i UP „Crnogorska pčela“. Na štandovima domaćih i pčelara iz regiona posjetioci su bili u prilici da degustiraju i kupe kvalitetni med i druge pčelinje proizvode, kao i razne meleme, čajeve, sokove, džemove i opremu za pčelarenje. Na svečanom otvaranju prisutnima se u ime Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede sa neskrivenim zadovoljstvom obratio načelnik u direktoratu za poljoprivredu Ranko Bogavac ističući da ovaj događaja koji već tri decenije okuplja zaljubljenike u pčelarstvo, čuva tradiciju i promovise značaj ove plemenite djelatnosti za našu zemlju.

„Ove godine manifestacija nosi poseban duh zajedništva i saradnje, jer su se po prvi put udružila dva značajna udruženja UP Podgorice i UP „Crnogorska pčela“ kako bi zajedno obilježili

ovaj važan jubilej. Njihova odluka da udruže snage šalje snažnu poruku o jedinstvu, solidarnosti i zajedničkom cilju, unapređenju pčelarstva u Crnoj Gori i očuvanju pčela kao nezamjenjivih

čuvara biodiverziteta. Pčelarstvo nije samo proizvodnja meda, ono je temelj zdravog ekosistema, primjer održive poljoprivrede i izvor ekonomskog osnaživanja brojnih domaćinstava. U tom cilju realizujemo niz mjera podrške kroz različite programe subvencija, edukacija i istraživanja, kako bismo osigurali da pčelarstvo u Crnoj Gori napreduje i raste. Takođe, radimo na jačanju saradnje sa lokalnim samoupravama i udruženjima, jer vjerujemo da je upravo zajednički rad ključ uspjeha. Ministarstvo će nastaviti da pruža podršku pčelarima kroz subvencije, edukaciju i razvojne programe, jer vjerujemo da je ulaganje u pčelarstvo, ulaganje u budućnost. Zato ova manifestacija predstavlja prostor otvoren za razmjenu znanja, iskustava i ideja, ali i mjesto na kojem se rađaju nova prijateljstva i partnerstva. Neka nas pčele, svojim tihim trudom i savršenom organizacijom, podsjetite na vrijednosti koje vrijedi njegovati, marljivost, strpljenje i snagu zajedništva. Srećno svima!

Zahvaljujući se na odzivu uglednim gostima, zatim opštinskim i državnim službenicima, predsjednik SPOCG Radule Miljanić je poseban pozdrav uputio izlagačima i vrijednim pčelarima čiji trud i zalaganje, kako je kazao, uvijek treba isticati. Ponovo smo se okupili na Trgu Slobode đe potrošači imaju priliku da isprobaju i kupe veoma kvalitetne pčelarske proizvode. 31 je godina druženja sa pčelarima i korisnicima pčelinjih proizvoda u okviru manifestacije "Podgorički dani meda". Raduje me što smo zajedno i što su organizatori ove manifestacije Podgorička pčelarska organizacija i Udruženje pčelara Crnogorska pčela, čime se šalju poruke jedinstva i dobre saradnje. Isto tako, ovo je prilika da kompletiramo utiske na pčelarsku 2025 godinu, sa svim pčelarskim događajima. I sasvim sigurno, pamt ćemo je uglavnom po dobrim prinosima i pored dosta problematičnih klimatskih uslova. Inače, ova manifestacija objedinjuje sve ono sa čime se možemo ponositi, a tiče se razvoja i prosperiteta pčelarstva na lokalnom i državnom nivou. Ubijeden sam da će crnogorsko pčelarstvo i dalje napredovati, te da nas neće pokolebati izazovi i problemi koje prate pčelar-

stvo na lokalnom, širem i globalnom nivou, a između ostalog to su klimatske promjene, bolesti pčela, falsifikati i prevare. Još više sam siguran da će pčelari dobijati nagrade za ljubav prema pčelarstvu i za veliki trud koji ulažu u ovo veoma, specifično i jedinstveno zanimanje, rekao je Miljanić. On i dalje očekuje uspješnu saradnju sa državnim institucijama koje prate pčelarstvo, posebno sa Ministarstvom poljoprivrede koje najvećim dijelom doprinosi razvoju i prosperitetu našeg pčelarstva.- Nadamo se i većem angažovanju Uprave za bezbjednost hrane u dijelu sprečavanja falsifikata i prevara, te pojačanoj saradnji sa Biotehničkim fakultetom, posebno kada je u pitanju provjera kvaliteta matica. Na kraju iskren pozdrav pčelarkama

larske proizvode, jer je to pravi izbor, zaključio je prvi čovjek SPOCG.

PODRŠKA DOBRIM DOMAĆINIMA

Rukovoditeljka službe za podršku poljoprivredi i ruralnom razvoju Glavnog grada Zorica Pavićević je rekla da su pčelare svesrdno podržali sa više konkretnih mjera, te da je samo u programu premija za košnice apliciralo 188 pčelara.

U ime organizatora manifestacije, učesnike, goste, predstavnike lokalne zajednice, Ministarstva poljoprivrede i sve prisutne, pozdravio je **Milan Bracanović**, predsjednik Udruženja pčelara Podgorice. —U našem gradu već duži niz godina ova dva udruženja

DOAJENI SVOG ZANATA

Nakon otvaranja manifestacije druženje je nastavljeno u ekskluzivnom ugostiteljskom objektu „Odžaklija“ gdje su se obnovila prijateljstva i evocirale uspomene sa prethodnih susreta. Kao i obično samo je vremena falilo, ali ipak dovoljno da se razmijene iskustva i ispriča poneka anegdota. A, među domaćinima i gostima, za stolom i tri doajena svog zanata koji su prisustvom uveličali Podgoričke dane meda. Stevan Begović, Milan Stojanović i Bojica Bojić prebirali su po sjećanjima na zadovoljstvo autora ovih redova, kome su skrenuli pažnju da obavezno spomene i njihovog „ratnog“ druga Brana Radulovića, koji je zbog obaveza izostao sa ovog divnog skupa. I na prvo slovo ništa neobično da legende Crnogorskog pčelarstva na plećima ne nose skoro tri vijeka rada i rasonode u pčelinjacima. Kakav motiv i inspiracija za mlade snage koje žele da se posvete jednom od najljepših zanimanja u svijetu. Sasvim sigurno veliki u svakom pogledu! Zato, u nekom od narednih brojeva našeg časopisa očekuje Vas reportaža i razgovori sa njima, jer su rado pristali da nam saopšte višedecenijska iskustva i kako se iskazuje ljubav prema najvrjednijim bićima na planeti.

B.K.

Gore. Prvi put ovu manifestaciju radimo zajedničkim snagama i mislim da je naš trud i zalaganje rezultiralo velikim brojem izlagača i gostiju. Ovakve manifestacije su pravi način za borbu koju trenutno vodimo na suzbijanju uvoza i proizvodnje falsifikovanog meda i njihovog plasiranja na tržištu Crne Gore, što uveliko ometa i utiče na plasman proizvoda naših pčelara koji sve postižu isključivo svojim poštenim radom i trudom, kazao je Bracanović i izrazio nadu da će, zajedno sa Upravom za bezbjednost hrane, Ministarstvom poljoprivrede i nadležnim institucijama istrajati u borbi protiv falsifikatora i na taj način doći do čistog meda na tržištu.

Predsjednik Udruženja „Crnogorska pčela“ **Miloje Vujašević** poželio

je svima prijatno druženje i zahvalio se vrijednim kolegama, izlagačima i posjeticima na odzivu i izdvojenom vremenu kako bi uživali u ljepoti divnih štandova sa bogatim asortimanom proizvoda. -I na ovaj način se valorizuje svakodnevni ogromni trud u pčelinjacima i zato posebna zahvalnost izlagačima iz regiona koji su već duži niz godina ostali vjerni podgoričkim danima meda i potrošačima iz našeg grada. Isto tako naši rado viđeni gosti na ovim susretima su predstavnici Glavnog Grada, Rukovoditeljka službe za poljoprivredu Zorica Pavićević i drug Petar Nuculović, predstavnici minisatstva PŠV načelnik u direktoratu za poljoprivredu Ranko Bogavac i savjetnica ministra za pčelarstvo Dra-

gana Šutović. Takođe, zadnjih godina značajno mjesto u pripremi i realizaciji manifestacije pripada lokalnoj Turističkoj organizaciji. Naravno, naša je obaveza da njihovo prisustvo poštujemo, zapamtimo i na najbolji mogući način uzvratimo. Što se tiče MPŠV, Glavnog grada i SPO CG mogu naglasiti da je saradnja na najvišem mogućem nivou i mi kao ozbiljna udruženja u narednom periodu učinimo sve da tako i ostane, rekao je Vujašević i iskazao zahvalnost predstavnicima komšijskog udruženja pčelara Podgorice i svojim saradnicima što su na jedan transparentan i prijateljski način donijeli odluku da ove i u narednim godinama zajednički organizuju Podgoričke dane meda, koji imaju veliki značaj i za pčelarstvo

u cjelini i za Glavni grad i sve građane. Ovim povodom on je napomenuo je da će u narednom periodu učiniti sve kako bi pčelarima olakšali i popravili uslove rada i privređivanja u interesu boljeg, racionalnijeg i efikasnijeg pčelarenja.

DOMAĆI I GOSTI

Goran Ralević, pčelar iz Berana nije prvi put na sajmu i dosadašnje iskustvo je pozitivno. Pored prilike da proda pčelinje proizvode, on posebno ističe susrete sa pčelarima iz drugih sredina, druženje, razmjene iskustava, savjete. Prema njegovim riječima, i ovoga puta na sajmu su prisutni dobri pčelari, ponuđen je kvalitetan med. Ralević kaže da ovogodišnji sajam koji su organizovala dva podgorička udruženja možda nije najbolja ideja.

-Kada je samo druženje u pitanju svakako je dobra ideja, ali ima više izlagača i bojim se da će prodaja biti manja nego kada su manifestacije odvojene. Iz tog razloga je možda bolje razdvojiti, dok će za same potrošače ponuda biti bolja, kazao je on.

Pored Podgorice, Ralević je učestvovao na sajmovima u Beranama i Petnjici gdje je osvojio srebrnu plaketu za kvalitet. Med ne šalje na analizu, jer mu nije baš najizvodljivije.

-Ove godine tražilo se putem sajta sedam primjeraka za analizu, nedugo zatim sve je bilo popunjeno. Možda ne bi bilo loše da se možda ovdje organizuje predaja meda na analizu. Platiš, dobiješ rezultate ili po mogućnosti da resorno ministarstvo organizuje besplatnu analizu. Da se za svih 39 izlagača uradi isto toliko analiza, znali bismo kakav med nudimo, predlaže on.

I Ralević kaže da se teško izboriti sa uvoznim, najčešće švercovanim medom.

-Čitam da je ministarstvo pojačalo mjere zaštite, ali ipak ima ga dosta. Okruženje proizvede velike količine meda. Na koji način? Ja smatram da se to može provjeriti. Čitam u nekom časopisu u Srbiji, možda neću prenijeti

potpuno tačno, ali recimo od 36 analiza, čak 22 su pokazale da med nije pravi.

On je izložio planinski med.

-Nema kod nas podjele na cvjetni ili neki drugi med. Mogli bismo reći da je med iz prve polovine godine cvjetni, a kasnije planinski. Moje pčele su stacionirane u selu Kaludra, prema planini Cmiljevici, prema Kapama. To je negdje oko 900mnv, ali je su odmah uzvišenja do 1200mnv gdje ima raznovrsnog bilja. Stoga je i med kvalitetniji, dodaje Ralević.

Dvadesetak godina je u pčelarstvu, a čitava porodica je uključena u obaveze. Sin je, kako kaže naš sagovornik, pored svih obaveza koje trenutno ima, uključen u pčelarstvo i non-stop je u pčelinjaku.

-Ja uglavnom to nadgledam. Kada

ima većih radova, porodica priskoči u pomoć, poput pripreme za ovaj sajam kada smo svi bili u istom poslu, kaže Ralević, koji je pored meda ponudio domaće proizvode, suve šljive, cijeđeni sok od domaćih jabuka, propolis, rakiju međušku, med u saću.

-Interesovanje je veliko, posjetioci probaju. Ja, kao i većina pčelara, imam svoje mušterije. Ipak, nedavno sam se preselio u Podgoricu, izgubio sam većinu starih mušterija, ali sada stičem nove. Uglavnom, sve se proda, zaključio je Ralević.

Radomir Vujović iz Pričelja kod Podgorice se gotovo dvije decenije bavi pčelarstvom, aktivno zadnjih desetak godina. Oko 50 košnica su stacionirane blizu manastira Čelija Piperska, na 420mnv, a ima i nukleuse koji se nalaze na oko 500 metara od kuće. Nakon juna pčele seli u Pivu, u selo Vojinoviće na 1400mnv, a na sajmu je ponudio livadski med. Uglavnom sam radi, ali kada krene selidba, pomažu mu i članovi porodice. Vujović kaže da ova godina nije bila baš najbolja zbog velike suše koja je potrajala tokom ljetnjeg perioda. Ipak, med koji je ponudio je, prema njegovim riječima, veoma kvalitetan i nikad nije bio bolji. Ovaj vrijedni pčelar sakuplja polen po nekih desetak dana, nakon toga ga suši i melje, a zatim pravi pogače. -Napravim

pogače za januar i februar i na taj način vratim pčelama ono što su mi dale. Ne sakupljam previše toga, ali ostane dio i za tržište, kazao je naš sagovornik i dodao da je redovan učesnik jesenjeg sajma u Podgorici, dok za druge nema vremena. -Sajmovi su dobra prilika da se potrošačima ponudi med, bez obzira što se najveći dio proda kod kuće, jer naši potrošači najrađe kupuju kod poznatih pčelara. Teško je ubijediti nekoga da kod nepoznatog pčelara kupi med. Takođe, ovdje se sretnemo, razmijenimo iskustva, družimo se. Vujović kaže da, bez obzira što pčelari u mjestu gdje je netaknuta priroda, med kontroliše kod Instituta za javno zdravlje i potpuno je ispravan, ali da nije siguran da isto mogu tvrditi oni koji se pojave na godišnjem nivou sa

po 2-3 tone meda.

Pedijatar u penziji, dr **Nenad Cocić** iz Leskovca već više od 15 godina dolazi na sajam u Podgoricu i kaže da je osnova njegovog dolaska druženje, a meda koliko se proda. On kaže da je dosadašnje iskustvo u pčelarenju pozitivno, bez obzira na sve teže pčelarske godine koje izaziva globalno otopljenje, sušne godine, stalne pčelinje bolesti koje se manje-više suzbijaju, ali se ne iskorjenjuju.

-Sve to uzrokuje loše pčelarske godine, takva je prošla godina u regionu bila, da ne kažem katastrofalna, ali loša svakako, no nadamo se boljitku, kazao je Cocić. On je dodao da njegovo udruženje broji oko 120 članova, dok u tom gradu postoje tri udruženja sa blizu 300 registrovanih pčelara.

-Imamo široko područje pašnjaka, bagrema, livade, šume itd. Ali, prošle godine je došlo do uginuća između 20 i 50% društava, a sličan prosjek je bio u čitavoj državi. Pored tih, imamo problema i sa švercovanim medom u cijeloj Srbiji. Svaki med čija je cijena ispod 10 eura je problematičan. Govorim za srbijanske uslove, tako da ono što je jeftino ne znači i da je zdravo. Taj med neće naškoditi zdravlju, ali ga neće ni poboljšati. Preduzeli smo neke korake u suzbijanju tih falsifikata, međutim jedina laboratorija koja je sa sigurnošću mogla utvrditi kvalitet meda, odnosno detektovati taj falsifikovani med je bila nažalost opljačkana, pokradena. Sada se tu nešto obnavlja, vidjećemo da li će se obnoviti u potpunosti. Rekao bih da lobiji švercovanog meda rade svoj posao i nama predstoji teška borba, kazao je Cocić. Pitali smo našeg sagovornika, s obzirom da je pedijatar u penziji, kada malo dijete može početi da konzumira med.

-Po teoriji novorođenčice bi moglo konzumirati med tek od godine dana. Ali iz mog iskustva kažem da sam ja deci davao med i od njihovih šest mjeseci. Ne radi se o alergiji na med, već na polen kojeg ima manje ili više

u raznim vrstama meda. Bagremov med se preporučuje deci i sa napunjenih šest meseci, kazao je on i preporučio uzimanje propolis kapi s obzirom da su, u ovom periodu, česte virusne infekcije, zatim kovid koji još perzistira. -Nije loše uzimati propolis kapi rastvorene u mlakoj vodi, čaju, mlijeku, preventivno, zato što propolis nema rezistenciju. To je prirodni antibiotik koji toplo preporučujem, a nije ni skup, zaključio je naš sagovornik.

Sreten Tomić, iz Podgorice koji pčelari u Donjoj Morači, selo Osreci, zadnjih nekoliko godina je redovan na sajmu u Podgorici. O pčelarenju je najviše naučio od oca i majke, jer je u pitanju porodična tradicije stara nekoliko decenija. On nosi pozitivno

iskustvo sa sajmovima, a posebno ističe prošlu godinu, pa je izrazio uvjerenje da će tako biti i ove godine, te da kiša neće omesti izlagače da uspješno obave prodaju ponuđene robe, prije svega meda. -Pored čistog, u ponudi imam i med u saću, zatim med sa orasima, mednu rakiju, propolis, kazao nam je Tomić i dodao da je ova godina po prinosima bila osrednja. -Na sve utiču vremenske prilike i neprilike. Desi se da je po mjesec dana loše vrijeme što poremeti ove vrijedne insekte, mada se i pored toga sakupilo meda i ostavilo dovoljno za same pčele. Svaka će zazimiti sa dovoljnom količinom. Biće i za njih i za nas, kazao je Tomić i dodao da sa plasmanom nema problema, te da sve proda do marta.

-Tako je bilo do sada, a nadam se da će tako biti i ubuduće. Kupci su zadovoljni kvalitetom, a samim tim zadovoljni smo i mi, kazao je on. Prema njegovim riječima, svaki mladi čovjek koji se tek upustio u ovaj posao, pored ljubavi prema pčelama, potreban je iskusni pčelar koji će mu dati osnovne smjernice. -Naizgled lak, ovo je ipak zahtjevan posao, traži veliko znanje, iskustvo, strpljenje. Nekada finese odlučuju o košnici, kod rojenja, zamjene matica. Novajlija mora da poznaje i teren gdje će da pčelari, biljke, posebno medonosne, vrijeme

kada one cvjetaju ...Upornost i stalno prisustvo u pčelinjaku je neophodno. Lično sam u početku ja bio alergičan na ujed pčele tako da mi roditelji nisu dozvoljavali da dugo budem prisutan u radu s pčelama. Ipak, vremenom alergije su iščezle i evo vidite i sami po mojoj ponudi učinke pčelarenja, prenio je svoje iskustvo Tomić. On kaže da kao i ostali pčelari, i on ima dobru saradnju sa Kućom meda gdje prerađuje vosak i nabavlja dio opreme za pčelarenje.

Za dobru atmosferu i raspoloženje na Trgu nezavisnosti postarali su se Crnogorska estradna diva Tanja Šeter i pionirska folklorna grupa KUD-a „Aluminijum“.

G.M.

NIKŠIČKI PČELARI NE PROPUŠTAJU BEOGRADSKI SAJAM

BAĆO VUČIĆ: NA TAŠU SE KUPI I NAUČI

Po tradiciji, u prvoj nedjelji oktobra Društvo pčelara Beograd organizuje Međunarodni sajam pčelarstva. Ovogodišnji 51. MSP „Tašmajdan 2025“ je održan od 1. do 5. oktobra i nije prošao bez nikšićkih pčelara. Njih dvadeset četvoro posjetilo je ovu masovnu pčelarsku priredbu na kojoj su mogli da nauče nešto novo, dokupe dio opreme, pribora i lijekova, druže se s vrsnim profesorima i pčelarima, razmijene iskustva u radu i odslušaju stručna predavanja. Ovo je, inače, programska aktivnost nikšićke pčelarske organizacije koja se ne propušta. To je ujedno potvrda da su nikšićki pčelari u toku sa svim savremenim trendovima u pčelarskoj praksi. Osvrćemo se na 4. oktobar, kada su bili na sajmu u Beogradu, već potvrđeno najvećem na Balkanu, a među najprestižnijim u Evropi, koji tokom pet dana trajanja obiđe više od 100.000 posjetilaca. Naši pčelari mogli su da razgledaju brojne štandove sa pčelinjim proizvodima: svim vrstama meda (livadski, planinski, šumski, bagremov, od suncokreta, uljane repice, med u saću, med sa bobičastim voćem...), propolisom, polenom, melemima, pomadama i drugim proizvodima. Takođe su mogli da se snabdiju najkvalitetnijom pčelarskom opremom, registrovanim lijekovima protiv različitih bolesti pčela i stručnom literaturom.

O utiscima sa sajma „Tašmajdan 2025“, Radosav Baćo Vučić, ugledni nikšićki pčelar, rekao nam je sljedeće:

Posjeta Beogradskom sajmu na Tašu našim pčelarima

uvijek donese puno koristi, jer na jednom mjestu mogu kupiti najkvalitetniju i najjeftiniju opremu, ramove, literaturu i lijekove. Dio opreme se mora povremeno zadržati jer je riječ o potrošnom materijalu. Bilo je vremena pa je grupa naših pčelara odslušala nekoliko predavanja i upoznala se sa nekim inovacijama u pčelarstvu. Mnogi su razmijenili iskustva i razgovarali sa pčelarima iz drugih sredina o prinosima, uslovima rada, subvencijama, kao i o najboljim tretmanima u zaštiti pčela od varoe i drugih pčelinjih bolesti.

PO „Nikšić“

IZDAVAČKE PRODUKCIJE ZA OBILAZE POLJOPRIVREDU

NI SLOVA O
PČELARSTVU

U poljoprivrednom, neobnovljenom i zapuštenom kompleksu „Skenđerija“ u velikoj dvorani „Mirza Delibašić“ održan je sajam knjiga, na kome je uzelo učešće oko 120 izlagača, koji nerado ili neprofitabilno objavljuju stručnu literaturu iz mnogih grana nauke, a pogotovo iz oblasti agrara, gdje se moglo jedva naći dva-tri naslova. Obišao sam sajam uzduž i poprijeko sa zamolnicom istaknutih nikšićkih pčelara, Milodara Žugića i Đorđija

Banićevića da obiđem Sarajevski književni sajam i pronađem nešto iz stručne literature o pčelarstvu, što sam sa zadovoljstvom i učinio, ali mi je trud bio uzaludan, jer na preko 120 štandova domaćih i stranih izlagača nije bilo ni slova o pčelarstvu, važnoj privrednoj, a u novije vrijeme i pomalo turističkoj grani. Umni ljudi rekoše: „Kad nestane pčela nestaje i ljudi.“ Ako je tako ovaj bijeli bašonski svijet počiva na

pčelama - svetim insektima. Neka se umnožavaju pčelarska društva i njihovi osnivači, uzgajivači, pčelari, dobri ljudi posebnog senzibiliteta. Kako saznajemo slično je bilo i na podgoričkom književnom sajmu, gdje nije bilo izdanja o poljoprivredi i pčelarstvu pogotovo, kako nostalgično ispriča veliki morački pčelar, Pavić Ćirov Radović. Izdavače, po svemu sudeći, ne zanimaju gotovo nimalo vapaji dobrih domaćina da objavljuju literaturu o poljoprivredi, našoj hraniteljki i svetom pčelarskom zanimanju! Sad, kao i ranije, sve su oči uprte u SPOCG i pčelarskog doajena Radula Miljanića da se u njihovoj nadležnosti objavi separat naučnih tekstova iz omiljenog pčelarskog glasila „Pčelarstvo“.

B. Koprivica

DIVNA PREZENTACIJA DOMAĆE RADINOSTI I KVALITETNIH PROIZVODA

U gradu pod Trebjesom, po tradiciji, a pod pokroviteljstvom Opštine Nikšić i Ministarstva poljoprivrede, i ove godine je pčelama i medu posvećen poseban dan. Na platou ispred robne kuće „Nikšićanka“, članovi nikšićkog pčelarskog udruženja su priredili izložbu koja je okupila brojku od trideset pet izložbenih mjesta. Na štandovima su se, pored meda i ostalih pčelinjih proizvoda, našli pčelarska oprema i pribor za pčelarenje. Manifestacija je privukla u divnom sunčanom danu više od hiljada posjetioca koji su mogli da se namire izuzetno kvalitetnim proizvodima, jer je izložba bila i prodajnog karaktera. Pored domaćih pčelara nikšićki dan meda je okupio kolege iz više crnogorskih opština,

Bara, Cetinja i Podgorice i jednog pčelara iz Trebinja. Među pčelarima se našao Vlado Tošić iz Bara, jedini proizvođač vina od nara u regionu, koji je džentlimenski sve izlagače ponudio svojim nadaleko čuvenim proizvodom.

Manifestacija „Septembarski dan meda Nikšić 2024“ bila je po svemu pravi praznik, čemu su doprinijeli ljubazni izlagači nudeći brojnim građanima da uz priganice i med, probaju rakiju, vino, likere. Svečanost su uveličala dvojica vrsnih guslara, iskusni Milan Vujović i mlađani Dragan Mumović. Prisutnima se obratio Miodrag Radulović, predsjednik PO „Nikšić“, posebno pozdravljajući Draganu Šutović iz Ministarstva poljoprivrede, predsjednika SPOCG

Radula Miljanića, Marka Perućicu, predstavnika Opštine Nikšić, učesnike izložbe, predstavnike pčelarskih organizacija iz drugih gradova Crne Gore, predstavnike sredstava informisanja i prisutne građane.

Ovo je tradicionalna manifestacija koja se organizuje po dvadeset-četvrti put u sklopu svečanih dana, povodom dana oslobođenja Nikšića, i ista pokazuje da smo u ovoj djelatnosti veoma uspješni. Podatak da nikšićko pčelarsko društvo broji oko 220 članova koji imaju preko 11.000 košnica, svrstava nas u jednu od najbrojnijih i najorganizovanijih pčelarskih organizacija u Crnoj Gori. Manifestaciju koristimo da naši vrijedni pčelari i uzorni domaćini prezentuju svoje proizvode, a time predstavljaju naš grad, pokazuju potencijale ove grane poljoprivrede, ali i potencijale opštine u razvoju pčelarstva i razvoja turizma. Uživajte u ovom sunčanom danu i lijepo se osjećajte u slobodarskom Nikšiću, kazao je Radulović

Dragana Šutović ispred Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je izrazila iskenu zahvalnost što prisustvuje 22. tradicionalnoj regionalnoj izložbi meda, pčelinjih proizvoda i opreme u gradu koji sa ponosom njeguje pčelarsku tradiciju i promovise vrijednosti održive poljoprivrede. — Pčelarstvo u Crnoj Gori predstavlja važan segment agrarnog razvoja, zbog njegove ključne uloge u očuvanju ekosistema, biodiverziteta i rularnog indetiteta. Ministarstvo prepoznaje značaj pčelarstva i kontinuirano radi na unapređenju uslova za njegov razvoj. Kroz programe podrške, subvencije, edukativne aktivnosti i promociju domaćih proizvoda, nastojimo da stvorimo ambijent u kojem će pčelari imati stabilnu i perspektivnu budućnost. Zahvaljujemo se organizatorima na istrajnosti i viziji, kao i svim učesnicima koji svojim prisustvom doprinose uspjehu ove manifestacije. Ministarstvo će i ubuduće biti pouzdan partner pčelarima, sa jasnim ciljem da pčelarstvo u Crnoj Gori bude snažno, održivo i prepoznatljivo, naglasila je Šutović

VIŠESTRUKA KORIST

Predsjednik SPOCG Radule Miljanić je uputio pozdrave svim prisutnima, a onda nastavio:

Kao i uvijek, sa zadovoljstvom sam se odazvao vašem pozivu da prisustvujem jednoj od najprestižnijih pčelarskih manifestacija u našoj zemlji, koja se uklapa u septembarske svečanosti grada Nikšića. Dragi pčelari, iskreno želim da nastavite sa ozbiljnim radom kako bi tradicija proizvodnje vrhunskog meda na ovim prostorima i dalje živjela i prenosila se sa koljena na koljeno. Ovakve manifestacije su neophodne jer potrošačima omogućavaju da kupe po izboru kvalitetan med i ostale pčelarske proizvode, a vama pčelarima se pruža mogućnost razmjene iskustava, obnavljanje starih i sticanja novih prijateljstava. Uvaženi gosti, dragi izlagači, ovakva druženja imaju višestruku korist kako bi se izdigao razvoj i prosperitet pčelarstva tako da crnogorski med bude istinski brend, na veoma zahtjevnom domaćem i međunarodnom tržištu, apostrofirao je na kraju Miljanić „Septembarski dan meda-Nikšić 2025” proglasio je otvorenim Marko Perućica, šef Kabineta predsjednika Opštine Nikšić. Istakao je sljedeće:

Posebno mi čini zadovoljstvo što u Nikšiću otvaramo i obilježavamo tradicionalnu privredno turističku manifestaciju. Dobra je prilika da se pčelari povežu, razmijene iskustva i nauče više. U opštinskom kalendaru, u okviru septembarskih dana posvećenih proslavi oslobođenja grada, ova manifestacija posvećena medu i pčelarima je prioritetna. Ovakav događaj tradicionalno okuplja pčelare iz cijele Crne Gore, sada poprima i regionalni karakter, pa je zato važan za sve nas, koji prepoznajemo značaj pčelarstva za razvoj poljoprivrede i očuvanja zdrave životne sredine. Nastojaćemo da kao Opština uvijek budemo uz vas i izađemo u susret vašim potrebama kako bi još više unaprijedili svoj rad, jer smo svjesni činjenice da je pčelarstvo važna privredna grana, koja obogaćuje turističku ponudu grada. Na kraju je organizator manifestacije u restoranu „Kastel” priredio ručak

za goste i predstavnike pčelarskih društava, kao i za sve izlagače.

MALO PRIČE SA IZLAGAČIMA

Brano Jovović je imao ove godine oko 600 kg meda i to je bio jedini izloženi proizvod. Inače, pčele mu zimuju u okolini Budve, a ljetos su bile na Lukavici i Čevu.

Petar Aleksić, sin sekretara Ratka, je u ponudi imao vrcani med, med u saću, pergu i propolis. Kako je nadalje njihov med poznat po kvalitetu imao je dobru prodaju a perga je „planula“.

Živko Šutović ima oko 70 društava, imao je nešto preko 300 kg meda. Samo je med izložio. On pčelari stacionarno u Crkvicama Banjskim-Oputne Rudine.

Olivera Krivokapić stacionarno pčelari u Lukovu sa oko 50 društava. Imala je prihod od oko 400 kg meda. Izložila je med, med u saću, med u maslu, med sa koprivom, polen, propolis u kapima i spreju i njen nadaleko omiljen proizvod rakiju međušku.

Slobodan Radović, ranije poznati proizvođač matica, izložio je ovoga puta med i propolis i čitavu lepezu opreme i pribora, na ovoj izložbi po prvi put isparivač za mravlju kiselinu.

Svi sa kojima smo razgovarali imali su jedinstven stav. Dan meda je manifestacija koja ima svoju draž, to je praznik ne samo pčelara, već cijelog grada.

BAZAR

U Nikšiću, na Trgu slobode, je 12. 13. i 14. septembra je održan bazar lokalnih proizvoda, na kojem su nastupila dva poznata pčelara: Olivera Krivokapić i mladi šesnaestogodišnji Petar Aleksić. Na svojim štandovima su imali širok asortiman meda i ostalih pčelinjih proizvoda. Bili su izuzetno zadovoljni izložbom i prodajom izložene robe. Olja je u razgovoru naglasila da ništa ne može biti ljepše nego kad pčelari uveličaju priredbu i kvalitetom pokažu da su vrh u svojoj branši.

PO „NIKŠIĆ“

ILINDANSKO DRUŽENJE NIKŠIĆKIH PČELARA PROTEKLO U PRIJATNOM AMBIJENTU RENOMIRANOG RESTORANA „KASTEL“

DAN KADA SE POTVRĐUJE LJUBAV PREMA DIVNOM ZANIMANJU

Ilindan je oduvijek bio praznik meda, a time i pčelara. Već od samog formiranja nikšićke pčelarske organizacije taj dan je promovisan kao dan druženja pčelara i ova lijepa tradicija se i dalje njeguje na zadovoljstvo domaćina i dragih prijatelja. Tako su se poštujući tradiciju, ponovo okupili članovi nikšićkog udruženja da zajedno sa uvaženim gostima obilježe Ilindan, da se u opuštenoj atmosferi popriča o učincima u pčelarskoj godini i razmijene iskustva. Renomirani restoran „Kastel“ na putu prema Trebinju je bio domaćin okupljanja, a druženju je prisustvovalo zajedno sa gostima oko sedamdeset pčelara. Događaju u „Kastelu“ su se pridružili pčelari iz dvije pčelarske organizacije Podgorice, predstavnici pčelara iz Cetinja, Berana, Plužina i Šavnika. Skupu je prisustvovao i urednik časopisa *Pčelarstvo* Branislav Kadić. U kratkom obraćanju Miodrag Mićo Radulović, predsjednik PO „Nikšić“ je pozdravio goste, predstavnike sredstava javnog informisanja ali i sve prisutne pčelare.

Ovo je poseban dan za naše članove, koji vole druženje sa pčelama, koji na vrućinama kao sada, na 35°C znaju ostati po dvanaest sati uz svoja društva. Rado se okupljamo na ovaj dan, dokazujući da je pčelarenje divan posao, koji na ovim susretima uz druženje dodatno promoviramo. Nijesu prinosi bili loši, ali nam vremenski uslovi ne idu na ruku, pa vam preporučujem da već u avgustu počnete sa pripremanjem

za novu pčelarsku sezonu, posavjetovao je kolege Radulović U razgovoru sa Ratkom Aleksićem, sekretarom PO „Nikšić“ je izraženo zadovoljstvo što se tradicija ilindanskog druženja nastavila, da je raspoloženje izuzetno, da je godina bila solidna. Pčelari vole ovaj poziv, koji više nije hobi već ozbiljan rad. A od pčela se, kako naglasi Aleksić, može dosta korisnog naučiti. To posebno naglašavam zbog mladih pčelara koji ih je sve više u našem udruženju. Dobrom raspoloženju doprinio je već iskusan pčelar, narodni guslar Nikola Terić, koji je svoju numeru posvetio Ilindanu i pčelarima, zašto je nagrađen burnim aplauzom.

TEKUĆA MNOGO BOLJA NEGO PROŠLA GODINA

U razgovoru sa onima koji dani druguju sa pčelama, čitaoci našeg časopisa mogu pročitati kako su neki pojedinci doživjeli ovu pčelarsku godinu. Prenosimo dio tih kazivanja i utisaka.

Žarko Đurđevac, sa oko 60 društava selio se iz Lukova do Bukovice. Desilo mu se nikad veće rojenje, koje nije mogao suzbiti u kišnom aprilu i maju. – Uhvatio sam preko 20 rojeva, a one koje se nijesu rojile dale su u prosjeku 8 do 10 kg meda. Prinos je sakupljen u Lukovu, u Bukovici zbog suše i vjetrova nije bilo koristi. Klima sve više utiče na medobranje, pričao je Đurđevac.

Miloš Kilibarda, šesta generacija koja u kontinuitetu pčelari. Nije ne-

zadovoljan jer od 60 društava očekuje slidan prinos. Locirana su mu društva u Gornje Srijede pod Njegoš planinom.

Početak nije obećavao, ali su naišli neki pljuskovi, pčelinjak je u zaklonu, pa mada je početak paše bio loš, kasnije se stanje popravilo. U startu sam ih pomogao sa pogačama i sirupom, nijesam mnogo očekivao, ali eto ne mogu se požaliti. —riječi su Miloša, koji je nastavio tradiciju oca Radoja, koji je preminuo prije tri godine.

Dr Dušan Martinović, profesionalni pčelar sa svojih nešto preko pedeset društava od čega oko 40 proizvodnih je imao prinos od 9 kg po društvu. Pčele su do polovine maja bile u Gornjem Polju, a kasnije u Presjeki (Duga). Martinović kaže da nije nezadovoljan s obzirom kakva je bila godina, na početku kiša a onda suša kakva se ne pamti. Ne zna odakle su i to sakupile. Čestim pregledima je spriječio rojevi nagon, a kaže da je vrcao nedelju dana ranije vjerovatno bi od svakog društva imao bar kilo meda više. Pregledom par dana nakon vrcanja je utvrdio da nemaju zaliha u medištu, pa je počeo sa prihranjivanjem i to

čini posle svaka tri dana.

Radule Ćorović, stacionarno pčelari sa nekih 40 društava na Trubjeli. Pri-nosi su bili 8-9 kg po društvu. uspješno je suzbijao rojenje. Nešto malo rojeva je ipak uhvatio, ali je zadovoljan i pored velike suše.

Spasoje Todorović iz Lipove ra-

vni, u podnožju Vojnika se pohvalio uspješnom pčelarskom godinom.

Sa prinosom oko 15 kg po društvu moram biti veoma zadovoljan. Zimi su mi bile u Stubici, kasnije u Lipovoj ravni de je bilo i medljike, pa su uspjele da ostvare dobar prinos. Sad je nastupila suša, nema ni polena, što predstavlja veliki problem — kaže Todorović

Vesko Milović, sa 50 društava u Velimlju je ostvario odličan prinos, od 15 do 18 kg meda. Bilo je rojenja i ima novih društava. Koje su se rojile nijesu donijele ništa, prinos su dale zajednice koje se nijesu rojile.

Pohvalno je ono što smo saznali od Milana Kilibarde koji stacionarno pčelari sa oko 40 društava u selu Dukat u Banjanima, 5 km udaljenom od Velimlja. — Mnogo više su dale od očekivanog jer je bilo medljike i lipe, pa one koje se nijesu rojile, nekih 17 društava dalo je od 20 do 23 kg meda, čak su neke popunile i treći nastavak. Ima sada dosta novih društava od izrojenih zajednica, tako da je zadovoljan, — rekao nam je Milan Kilibarda. Društva koja su dale dosta meda spremna su za prihranu.

PO „NIKŠIĆ“

U KORAK SA EVROPSKIM STANDARDIMA

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, u saradnji sa partnerskim organizacijama, realizovalo je u Kući meda edukativnu radionicu na temu „Razvoj organskog pčelarstva-tranzicija sa konvencionalnog na organsko pčelarstvo”. Ovo izuzetno značajno predavanje okupilo je u multimedijalnoj sali veliki broj sadašnjih i potencijalnih pčelara koji su bili u prilici da čuju eminentne stručnjake za ovu oblast i u međusobnoj komunikaciji, nakon pet sesija, razmijene mišljenja i iskustva, prokomentarišu i diskutuju o važnim pitanjima za jednu od najprioritetnijih grana poljoprivrede. Svima je srdačnu dobrodošlicu poželio direktor „Kuće meda“ Vladimir Radulović

**SPAHIĆ : RESURSI I
AKTIVNOSTI SISTEMA
ZNANJA I INOVACIJA U
POLJOPRIVREDI (AKIS)
USMJERAVAJU SE NA
STVARNE POTREBE
POLJOPRIVREDNIKA**

Za katedrom se prvi pojavio načelnik odjeljenja za ekonomske analize i tržište u MPŠV Mirsad Spahić i prisutnima predočio značaj implementacije Sistema znanja i inovacija u poljoprivredi (AKIS).

Evropska unija je prepoznala Sistem znanja i inovacija u poljoprivredi kao snažan potencijal da poboljša ekonomske performanse i doprinese održivosti poljoprivrede, jer se tako može povećati sinergija i komplementarnost među akterima, a kako Crna Gora prati poljoprivrednu politiku EU, u obavezi je

da sistemski pristupi razmjeni znanja, učenju i inovacijama u poljoprivredi. Danas su novi i bolji načini za razmjenu znanja i stručnosti od suštinskog značaja za održavanje proizvodnje hrane stabilnim i konkurentnim, a zahvaljujući digitalizaciji, znanje sada zajedno stvaraju poljoprivredni proizvođači, nauka, savjetodavci, preduzeća, nevladine organizacije itd. Polazeći od navedenog, naše ministarstvo je došlo do zaključka da je nužno sprovesti formalizaciju usklađivanja AKIS sistema (*Agricultural Knowledge and Innovation System*) s nacionalnim politikama i strategijama. Istraživači i stručnjaci su uključeni kroz pružanje podrške poljoprivrednicima kroz edukaciju, savjetovanje i mentorstvo, pružanje stručne ekspertize u područjima agroekonomije, ekonomije, tehnologije i inovacija. Fakulteti sprovode istraživanja u različitim područjima poljoprivrede kako bi se razvile nove tehnologije, poboljšale poljoprivredne prakse i rješavali problemi koji se javljaju u sektoru. Takođe, može pružiti obrazovanje i obuku za buduće stručnjake u poljoprivredi. Savjetodavne službe imaju važnu ulogu u AKIS sistemu, kao posrednici između istraživača, znanja i poljoprivrednih proizvođača. Poljoprivredni proizvođači su oni krajnji korisnici znanja, informacija i inovacija koje se generišu u okviru AKIS-a. Dakle, proizvođači treba da identifikuju svoje specifične potrebe, izazove i probleme s kojima se suočavaju u svojim poljoprivrednim aktivnostima. Oni mogu pružiti vrijedan uvid u ono što im je najpotrebnije i najkorisnije kako bi se osiguralo da se resursi i aktivnosti AKIS sistema usmjeravaju na stvarne potrebe poljoprivrednika. Takođe, imaju mogućnost da aktivno koriste informacije, znanje i inovacije koje se pružaju putem AKIS-a, kroz praćenje novih tehnologija, praksi, istraživanja i politika, te njihovu primjenu u vlastitim poljoprivrednim operacijama. Poljoprivredni proizvođači mogu dijeliti svoja iskustva, uspjehe i

primjere najbolje prakse s drugim poljoprivrednicima putem AKIS sistema. To omogućava razmjenu znanja i pomaže drugima da nauče iz uspješnih iskustava i primjera. Uloga medija u AKIS sistemu je ključna u prenošenju informacija, znanja i inovacija iz područja poljoprivrede široj javnosti. Oni mogu objavljivati vijesti, članke, reportaže, emisije i druge medijske sadržaje koji edukuju javnost o relevantnim temama u poljoprivredi. Mediji mogu prenositi iskustva uspješnih poljoprivrednih proizvođača, stručnjaka i istraživača kako bi se podijelila vrijedna znanja i prakse s drugima. Mediji imaju ulogu u promociji inovacija u poljoprivredi. Mogu izvještavati o novim tehnologijama, održivim praksama, poljoprivrednoj mehanizaciji i drugim inovacijama koje doprinose unaprjeđenju poljoprivrednog sektora, rekao je Spahić i naglasio da je sektor pčelarstva odabran kao reprezentativni sektor u formalizaciji AKIS-a, iz razloga jer je najbolje

Grupna sertifikacija u organskom pčelarenju

Prof. dr Zoran Jovović

ISHRANA PČELA U KONVENCIONALNOM I ORGANSKOM PČELARSTVU

U okviru pomenute radionice posebno je bilo interesantno predavanje redovnog profesora na poljoprivrednom fakultetu u Beogradu dr Nenada Đorđevića koji je čest gost na našem univerzitetu. Njegova tema obuhvatala je uvod u ishranu pčela, energiju, proteine, masti, minerale i vitamin u njihovoj ishrani, te povezanost ishrane i razvoja pčela. Zatim, prihranjivanje pčela u konvencionalnom i organskom pčelarstvu, potrebnu količinu i raspored meda i perge u košnici tokom godine, svarljivost različitih vrsta medova i zimovanje pčela, ishranu i proizvodnju voska u oba sistema pčelarstva, kao i uvid u pojedinosti ishrane pčela u oba sistema pčelarenja.

U okviru sesije 5. na temu „Morfometrijska analiza i reproduktivni potencijal komercijalno proizvedenih matice u Crnoj Gori“ govorio je saradnik na projektu Biotehničkog fakulteta i student doktorskih studija mr Aleksandar Martinović. On je prije svega skrenuo pažnju prisutnima na ulogu matice u pčelinjoj zajednici i značaju njenog kvaliteta za produktivnost i zdravlje zajednice, te osnovnim kriterijumima i metodama procjene kvaliteta, kao i preliminarnim rezultatima analize matice u našoj zemlji. Po završetku svih izlaganja uslijedila su pitanja, komentari i diskusija učesnika.

organizovan sektor crnogorske poljoprivrede, ali i sektor sa najvećim potencijalom kada je u pitanju rast i razvoj organske proizvodnje. — Naš zadatak je da kroz razmjenu iskustava, inovacija i znanja ohrabrimo pčelare da sa konvencionalnog uzgoja pčela pređu na organsku proizvodnju, ovo iz razloga jer će to biti još jedna potvrda kvaliteta, ali i mogućnost da po ulasku Crne Gore u Evropsku uniju pristupimo fondovima. Dakle, kroz digitalizaciju, inovacije i transfer znanja očekujemo veći odziv pčelara za prelazak sa konvencionalne na organsku

proizvodnju, a u tome će Ministarstvo pomoći kako kroz subvencije, tako i kroz podršku formiranja „demo poljoprivrednih gazdinstava“, na kojima će već postojeći pčelari koji su u sistemu organske proizvodnje prenositi znanje i iskustva zainteresovanim pčelarima iz konvencionalne proizvodnje, kako bi im olakšali prelazak na organsku proizvodnju, zaključio je Spahić.

Zatim je o mjerama podrške sektoru organskog pčelarstva u našoj zemlji govorila samostalna savjetnica u direktoratu MPŠV Dragana Šutović.

U okviru treće sesije pod nazivom „Grupna sertifikacija u organskom pčelarenju“, redovni profesor biotehničkog fakulteta na Univerzitetu Crne Gore, dr Zoran Jovović je podsjetio na značajne novine u Uredbi EU 2018/848 o organskoj proizvodnji. — Ova uredba donosi značajne promjene u odnosu na dosadašnji sistem, a njena glavna prednost je što smanjuje administrativni teret i finansijske troškove za male poljoprivrednike, pojasnio je Jovović.

B.K.

EBA POKRENULA EVROPSKU KAMPANJU „KUPUJTE LOKALNI MED!“

UPOZORENJE SVIM POTROŠAČIMA

Jedan od glavnih ciljeva Evropskog pčelarskog udruženja (EBA) jeste podizanje svijesti potrošača o važnosti kupovine lokalnog meda, što za sve Evropljane znači kupovinu meda sa starog kontinenta. U tom cilju, EBA je kreirala poseban „logo“ kojim želi da podstakne potrošače da kupuju lokalni med. Logo je dostupan na svim jezicima članica EBA. Važno je da ovaj logo široko koriste i pčelarske organizacije i pčelari. Široka upotreba je neophodna kako bi se što prije upozorili svi evropski kupci meda! Tekst na logotipu je preveden na sve jezike članica EBA. U skladu sa programom za 2025. godinu, EBA priprema niz promotivnih oglasa na temu „Kupujte lokalni med“, a u pripremi je i kratka video reklama, koja će takođe biti dostupna na svim jezicima članica EBA. Reklama će biti objavljena na veb stranici EBA.

B.K.

1 Albania: BLEJ MJALTË LOKAL	21 North Macedonia: КУПИ ЛОКАЛЕН МЕД
2 Austria: KAUF REGIONALEN HONIG	22 Poland: KUP LOKALNY MIÓD
3 Belgium: KOOP LOKALE HONING	23 Portugal: COMPRA MEL LOCAL
4 Bosnia and Herzegovina: KUPI LOKALNI MED	24 Romania: CUMPĂRĂ MIERE LOCALĂ
5 BIH - Republic of Srpska: КУПУЈМО ЛОКАЛНИ МЕД	25 Serbia: КУПУЈМО ЛОКАЛНИ МЕД
6 Bulgaria: КУПИТЕ МЕСТЕН МЕД	26 Slovakia: KUPUJTE LOKÁLNY MED
7 Croatia: KUPUJTE LOKALNI MED	27 Slovenia: KUPUJMO LOKALNI MED
8 Cyprus: ΑΓΟΡΑΣΤΕ ΤΟΠΙΚΟ ΜΕΛΙ	28 Spain: COMPRA MIEL LOCAL
9 Czech Republic: KUPUJTE LOKÁLNÍ MED	29 Sweden: KÖP LOKAL HONUNG
10 France: ACHÊTE DU MIEL LOCAL	30 Switzerland: KAUF REGIONALEN HONIG
11 Germany: KAUF REGIONALEN HONIG	31 Turkey: YEREL BAL AL
12 Germany - Bavaria: KAUF OAN HONIG VO DO	32 Ukraine: КУПУЙ МІСЦЕВИЙ МЕД
13 Greece: ΑΓΟΡΑΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΜΕΛΙ	33 United Kingdom: BUY LOCAL HONEY
14 Hungary: VEGYÉL HELYI MÉZET	
15 Ireland: CEANNAIGH MIL ÁITIÚIL	
16 Italy: COMPRA MIELE LOCALE	
17 Lithuania: PIRKITE VIETINĮ MEDŲ	
18 Malta: IXTRI GHASEL LOKALI	
19 Montenegro: KUPI LOKALNI MED	
20 Netherlands: KOOP LOKALE HONING	

IDENTIFIKOVANI KLJUČNI IZAZOVI

U podgoričkom NEST COWORKING centru, održan je 24. oktobra prvi konsultativni sastanak sa zainteresovanim stranama u okviru projekta „POLLINATE“ koji se tiče unapređenja teritorijalnih politika za rješavanje problema opadanja populacije oprašivača u našoj zemlji. Inače, ovaj projekat, koji se realizuje u okviru programa Interreg Europe, započeo je u maju ove i trajaće do jula 2029. godine. Projekat ima za cilj da doprinese preokretanju trenda rapidnog opadanja populacije oprašivača širom Evrope, kroz unapređenje politika na regionalnom i lokalnom nivou. Jelena Marojević-Galić iz „Parkova Dinarida“ koji se bave implementacijom, rekla nam je nešto više o samom projektu. „POLLINATE“ okuplja sedam partnera iz šest zemalja, i to Grčke, Holandije, Belgije, Slovenije, Letonije i Crne Gore sa ciljem zajedničkog rada na zaustavljanju gubitka oprašivača kroz unapređenje politika, istovremeno usklađujući razvojne politike sa zaštitom biodiverziteta, kako bi se obezbijedila njihova održivost. Projekat se implementira u okviru programa Interreg Europe i kofinansiran je od strane Evropske Unije i Ministarstva regionalno-investicionog razvoja, kao i saradnje sa nevladinim organizacijama. Projekat usvaja integrisani pristup koji se fokusira na međusobno povezane prijetnje za oprašivače, a to su: promjena namjene zemljišta i fragmentacija staništa, zagađenje i klimatske promjene. U tom smislu, postavljeni su sljedeći specifični ciljevi:

uvođenje principa upravljanja oprašivačima u planiranje korišćenja zemljišta i aktivnosti obnove životne sredine;

podsticanje usklađivanja politika prilagođavanja klimatskim promjenama i zaštite biodiverziteta;

jačanje zaštite oprašivača unutar lanaca vrijednosti u sektoru poljoprivrede, šumarstva i turizma.

Prema najnovijim istraživanjima, u zemljama EU zabilježen je pad populacije oprašivača od gotovo 50%. Oprašivači imaju ključnu ulogu u pružanju ekosistemskih usluga jer doprinose proizvodnji hrane, sirovina, čiste vode i vazduha, regulaciji klime i prevenciji poplava. Njihov nestanak direktno ugrožava regionalne i lokalne ekonomije, koje zavise od relevantnih lanaca vrijednosti, uzimajući u obzir da se doprinos oprašivača ekonomiji EU procjenjuje na oko 15 milijardi eura godišnje. S obzirom na ovu prijetnju, neophodno je da EU preduzme mjere kako bi zaustavila opadanje populacije oprašivača i obnovila njihova staništa, zajedno sa degradiranim ekosistemima, do 2030. godine,

u skladu sa Inicijativom za oprašivače Evropske komisije (2018) i njenom revidiranom verzijom – Novi sporazum za oprašivače (2023). Sastanak u Crnoj Gori je potvrdio da iako nema jasnih dugoročnih statističkih nizova koji prate opadanje oprašivača u Crnoj Gori, lokalni izvori i stručni dokumenti daju važne indikacije koje potvrđuju da su oprašivači u Crnoj Gori kao i u Evropi takođe ugroženi i izloženi gubicima izazvanim kombinacijom više faktora, istakla je Marojević-Galić. Prvi sastanak održan u Podgorici je okupio predstavnike institucija, organizacija civilnog društva, akademске zajednice, pčelare i druge relevantne aktere, sa ciljem da se razmotre trenutni izazovi i mogućnosti za unapređenje zaštite oprašivača u Crnoj Gori.

PLANTAK: NEDOSTAJU PODACI

Tokom sastanka identifikovani su ključni izazovi u prikupljanju i razmjeni podataka o oprašivačima te predloženo uspostavljanje nacionalnog sistema monitoringa i jačanje saradnje između sektora zaštite prirode i poljoprivrede. Takođe, na sastanku je naglašeno da se razmatraju mogućnosti integrisanja tema vezanih za oprašivače u Strategiju biodiverziteta Crne Gore, koja je trenutno u izradi, što bi predstavljalo važan korak ka sistemskoj zaštiti ovih vrsta. Isto tako, predstavljeni su i primjeri dobrih evropskih praksi i mogućnosti njihove primjene kroz programe poput IPARD-a i lokalnih planova korišćenja zemljišta, uz naglasak na smanjenje upotrebe pesticida i podizanje svijesti javnosti o značaju oprašivača. U radu su učestvovali predstavnici Saveza pčelarskih organizacije Crne Gore kao i „Kuća meda” koji su istakli važnost pčelarstva u Crnoj Gori, kao i napore Saveza na unapređenju pčelarskih praksi od kojih u velikoj mjeri zavisi i opstanak biodiverziteta i pčela. Vladimir Radulović iz „Kuća meda” je među najznačajnijim prijetnjama pčelarstvu istakao pored pitanja pesticida i pitanje klimatskih promjena koje usljed visokih temperatura i suša u ljetnjim mjesecima dovode do sezonskog nedostatka polena. Stoga je neophodno raditi na pronalaženju modela kojim će se riješiti pitanje nedostatka polena i uspostaviti kontinuitet razvoja pčelinjih zajednica.

Iskusni, prekaljeni pčelar Marjan Plantak je potencirao pitanje nedostatka kvalitetnih podataka o uzgoju i selekciji pčelinjih matica pri čemu je Crna Gora, kao je kazao jedina zemlja iz regiona koja nema projekat uzgoja i selekcije matica, nema uzgojno selekciono centre i nema kvalitetne podatke. Takođe je upozorio da su se klimatske promjene intenzivirale u Crnoj Gori, posebno na jugu, što uslovljava veliki broj dana bez kiše i padavina i izaziva opadanje prinosa. Zaključio je da izazove u pčelarstvu treba rješavati na nivou lokalnih zajednica, pri čemu uz podršku pčelarima treba intenzivirati aktivnosti na edukaciji, jačanju svijesti i kreiranju lokalnih rješenja na nivou zajednica. Plantak

je posebno izdvojio primjer Slovenije koja kontinuirano radi na osvješćivanju javnosti o značaju oprašivača u lancima ishrane i očuvanju biodiverziteta. Za zaštitu biodiverziteta u regionu Dinarida je potreban oprašivač, koji je polisa osiguranja biodiverziteta na našem prostoru, istakao je Plantak.

On je upoznao učesnike i sa nedavnim susretom i razgovorom sa predsjednikom Evropske pčelarske asocijacije na kojem je istaknuto da će Evropska komisija i Direktor za poljoprivredu poseban akcenat staviti na zaštitu oprašivača, i to je ono na šta se i naši donosioci odluka moraju pripremati, zaključio je Plantak.

B.K.

BIJELI LUK U KOŠNICI

Od davnina je poznato da bijeli luk ima veoma važnu ulogu u liječenju ljudi od različitih bolesti. Zbog toga što je moćan prirodni antibiotik, dugo se i veoma uspješno koristi u narodnoj (alternativnoj) medicini. Takođe je poznato da bijeli luk, u prečniku od oko 50 centimetara, onemogućava razmnožavanje svih vrsta virusa, bakterija i gljivica, a veliki broj njih i uništava. Zašto to njegovo moćno svojstvo ne bismo koristili i u pčelinjoj zajednici, radi prevencije? Bijeli luk se već odavno koristi u zaštiti pčelinjih zajednica, ali kod nas ipak, u manjoj mjeri. Ako se podsjetimo velikih stradanja pčelinjih društava u posljednje vrijeme na našim prostorima i uporedimo ih sa najnovijim svjetskim istraživanjima, lako dolazimo do zaključka da upotreba bijelog luka u košnici ima smisla.

U istraživanjima dr Mariana Higes a navodi se da varoa svoju destruktivnu moć najčešće ispoljava na zimskim pčelama. Ipak, on kaže sljedeće: „Moguće je da varoa nije direktni egzekutor pčelinjeg društva, već da pokreće virusnu epidemiju koja uzrokuje masovni pomor pčela.“ Dakle, nije sporno da li varoa direktno uništava čitavo pčelinje društvo ili samo stvara uslove za završni udarac jednog ili više virusa. Pčelari koji se fokusiraju na strogu kontrolu varoe ne bi trebalo da imaju problema, jer će pčele u tom slučaju samostalno držati virusne infekcije pod kontrolom.

Slični zaključci važe i za nozemozu. Ona već duže vrijeme nosi nadimak „nevidljivi ubica“, jer drastično smanjuje životni vijek pčela izletnica. Nozemoza sama po sebi može biti opasna po pčelinje društvo, ali u kombinaciji sa slabim kvalitetom hrane u košnici i virusima ima razarajuće dejstvo. Poznato je i da se neke vrste pčelinjih virusa pojavljuju isključivo u kombinaciji sa nozemozom.

PRIMJENA

Kao što se da primijetiti u oba ova slučaja na koje sumnjamo da nam uništavaju pčelinjake u poslednje vrijeme glavni ubica je virus. To je onda razlog više da uvedemo bijeli luk kao vid zaštite u košnici, koji ne zahtjeva preveliki rad ili prevelika ulaganja. Dodavanje bijelog luka u košnicu pčelari vrše na više načina, i to preko sirupa ili pogače ili direktno na satonoše. Jedan broj pčelara ispasira bijeli luk, zatim ga pomiješa sa sirupom i tako prihranjuje pčelinje društvo. Ovo je jedan od najlakših načina dodavanja bijelog luka i većina pčelara ga koristi. Drugi način dodavanja bijelog luka je preko pogače. Ja prilikom pravljenja pogača dodajem 3% samljevenog bijelog luka. To se odnosi na svaku pogaču koju dodajem pčelinjem društvu, u prvu energetska pogaču kao i ostale koje su obogaćene tj. polenske. U svaki mikser za miješanje pogača, kapaciteta 30 kilograma, obavezno dodajem jedan kilogram samljevenog bijelog luka. Bijeli luk dodajem i direktno na satonoše pčelinjeg društva dva puta u proljeće i dva puta u jesen. To obično radim u drugoj polovini marta pa do polovine aprila, a u jesen krajem septembra i početkom oktobra, sa razmakom od 10 do 15 dana. Za direktno dodavanje bijelog luka na satonoše koristim presu na kojoj vrlo lako zgnječim glavicu bijelog luka i istu onda odmah dodajem na satonošu. Sa presom se radi brže i jednostavnije jer ona ima pokretni cilindar koji se izvadi i iz njega istisne zgnječena glavicu bijelog luka.

B.K.

RAD I ENTUZIJAM DONOSE PEHARE I MEDALJE

Pisati o nikšićkom pčelaru Ratku Aleksiću, sekretaru istoimene pčelarske organizacije, nije nimalo jednostavno. U svojoj pčelarskoj družini na svojim plećima nosi najveći teret svih organizacionih aktivnosti: od pripreme i održavanja godišnje skupštine, preko servisiranja potreba i zahtjeva članstva, organizacije svih manifestacija, saradnje sa Ministarstvom, SPOCG-om i drugim društvima, pa sve do raznih nabavki i druženja u klubu. Svuda podmetne leđa, a najčešće ostane neprimijećen. Radi, a nikad se ne hvali; naprotiv, uvijek je spreman da priskoči u pomoć i pruži podršku. Takvi entuzijasti su bogomdani za svaku organizacionu jedinicu.

Iako maksimalno opterećen, stiže da ostvari značajne prinose meda, uvijek vrhunskog kvaliteta. Zato, kada se piše o Ratku i njegovoj porodici, ostaje mnogo toga nedorečenog, bolje reći preskočenog jer spektar njegovih aktivnosti zahtijeva mnogo prostora. Sa pčelama, uz pomoć cijele porodice, druguje u selu Vidne – Oputne Rudine, blizu Bilećkog jezera, a dio pčelinjaka ljeti seli do Bukovice.

PČELARSTVO je ove godine pisalo o njegovim nagradama sa Novosadskog sajma, i nije zgoreg ponoviti ono što je tada rekao: „Ni manje zemlje, ni boljeg kvaliteta meda“, povodom uručjenja zlatne medalje i velikog zlata za dva uzorka meda. Tu se nije zaustavio. Sa dva uzorka šumsko-livadskog meda i medom u saću po prvi put je nastupio na Međunarodnom sajmu u Beogradu, koji je organizovala Akademija pčelarstva i apiterapije Srbije. Nakon detaljnih analiza u

Nikšić su stigla dva pehara za kvalitet meda: za šumsko-livadski med zlatni pehar kvaliteta, a za med u saću zlatni šampionski pehar kvaliteta.

Bio je ovo moj prvi nastup sa sopstvenim medovima na prestižnom sajmu u organizaciji Akademije pčelarstva i apiterapije, jer mi je bila želja da se takmičim tamo gdje ranije nijesam učestvovao. Na ovom međunarodnom takmičenju dva vrijedna pehara samo potvrđuju kvalitet ne samo mog, nego uopšte crnogorskog, a posebno meda sa nikšićkog područja, što me čini posebno srećnim i ponosnim, rekao nam je Aleksić.

Već treću godinu zaredom Ratko Aleksić je učesnik međunarodnog takmičenja pčelara u Tuzli, pod nazivom „Medena Tuzla 2025“. Na takmičenje

je poslao četiri uzorka, koji su prošli zahtjevno ocjenjivanje na Tuzlanskom institutu. Bili su to uzorci meda u saću, šumsko-livadskog meda, propolisa i, po prvi put, meduške. Rezultati su bili prema očekivanju na najvećem nivou kvaliteta. Za šumsko-livadski med dodijeljena je zlatna medalja, a ista priznanja su osvojili i propolis i meduška, dok su za med u saću, kao najbolje ocijenjen med na sajmu, dodijeljeni zlatna medalja i zlatni pehar.

Kako da ne budem zadovoljan, kad moji medovi će god se pojave donose najveće nagrade. U ovoj godini za devet izloženih uzoraka u gradu pod Trebjesom stiglo je devet zlatnih odličja, šest medalja i četiri pehara. Bolje potvrde za kvalitet našeg, crnogorskog meda ne može biti. Nedavno sam bio prijatno iznenađen kada mi je iz Tuzle stigla pozivnica za učešće na desetom jubilarnom Međunarodnom kongresu o pčelarstvu i pčelinjim proizvodima. Ove godine Tuzla je po prvi put domaćin, a ja sam sa zadovoljstvom prihvatio poziv za učešće na toj manifestaciji.“

Sumirajmo za kraj. Ratko Aleksić se u posljednje tri godine, na međunarodnim sajmovima pčelara u Novom Sadu, Beogradu i Tuzli, okitio sa dvadeset zlatnih medalja i četiri zlatna pehara, čime se ne može pohvaliti nijedan pčelar u Crnoj Gori. Čestitke od srca ovom vrijednom pčelaru i velikom entuzijasti, koji je zadužio crnogorsko pčelarstvo i na najbolji način predstavljao kvalitet crnogorskog meda van granica naše države

PO „NIKŠIĆ“

Ratko i sin Pavle sa nagradama iz Tuzle

DEFINITIVNA PRIPREMA ZA ZIMU

Kada je riječ o aktivnostima u pčelinjaku, novembar je jedan od najmirnijih mjeseci kako za pčele tako i za pčelara. Međutim to ne znači da u ovom mjesecu pčelari nemaju nikakvih poslova oko pčela. Pri tome uvijek treba imati u vidu da radovi u pčelinjaku zavise i od toga da li se radi o primorskom ili brdsko-planiskom području. U svakom slučaju treba Izvršiti utopljanje pčelinjih društava, provjeriti kako funkcionise ventilacija, zaštititi pčele od vjetrova, obezbijediti mir na pčelinjaku, čistiti leta od mrtvih pčela, provjeriti zaštitu od miševa i da nije koji ušao u košnice, zaštititi pčele od ptica, naročito od žuna i djetlića. U novembru su pčelinja društva najmanje aktivna. Pošto nema paše ni legla, aktivnost pčela svodi se na održavanje osnovnih životnih funkcija. U novembru pčele počinju svoj "zimski san". Sada formiraju klube i rijetko izlijeću iz košnica. Ukoliko je pčelinje društvo jako do sada je pravilno razmjestilo zimsku zalihu hrane. Na osnovu hrane u košnici pčele formiraju klube, pa je potrošnja hrane minimalna i kreće se oko jednog kilograma. U novembru izlaze iz legla i posljednje pčele koje će dočekati toplije prolječne dane i othraniti prve generacije pčela u idućoj godini. To bi se desilo ranije u malo slabijim društvima sa manjim brojem pčela. Kod jačih društava to se događa upravo tokom novembra što zavisi i od godine. Kada je jesen toplija i vremenske prilike stabilnije to se dešava kasnije, a ranije kad je vrijeme hladnije. Sve prema prirodnom bioritmu pčela.

Pčele ulaze u klupko na temperaturama od 9-12°C, što zavisi od jačine zajednice. Jače će zajednice u klupko ući kasnije od slabijih - sa manjim brojem pčela i kod njih su mogući izleti na temperaturama do 10 ili 11°C. Ukoliko u novembru ili narednih mjeseci bude velikih oscilacija u dnevnim i noćnim temperaturama pčele će se shodno tome širiti i skupljati klupko, izlaziće češće na pročišne letove. U ovom mjesecu pčelari nemaju mnogo posla u uljanicama. Naravno, ukoliko su obavili sve radove predviđene kalendarom radova u prethodnim mjesecima. Nešto od propuštenog može se u primorskim krajevima nadoknaditi tokom toplih dana. Više nema potreba za otvaranjem košnica, niti se to preporučuje bez posebnog razloga. Čak i ako u košnicama nema dovoljno hrane, smatra se da nije trenutak za dodavanje pogača (osim u zaista alarmantnim situacijama) i treba sačekati decembar ili eventualno početak januara. Pošto je u novembru potrošnja meda mala, stručnjaci kažu da nije opravdan strah da će pčele sada stradati zbog nedovoljno hrane. Za vrijeme toplijih dana mogu se primači ramovi sa medom uz samo klube ili staviti položeno plodišni ram sa medom preko satonoša (ako je fizički moguće, a ako nije naći neko drugo rješenje). Posljednji povoljni dani u novembru pčelarima služe za obavljanje završnih poslova oko pčelinjih društava i njihovu definitivnu pripremu za zimu. Pčelama se mir može obezbijediti ograđivanjem pčelinjaka, podizanjem postolja, postavljanjem češljeva i graničnika za miševe.

Sada se mogu pripremiti nova postolja za košnice i planirati eventualno preseljenje košnica na bliža rastojanja, ukoliko je to neophodno. Preporučuje se kontrolni ili potpuni tretman pčela protiv varoe i to tamo gdje postoji posebna sumnja na veliku zaraženost, kao i radi što efikasnijeg eliminisanja varoe. Ovaj mjesec možete iskoristiti da pretopite saće u vosak i da sa medišnih ramova u magacinima skinete propolis.

PRIJETI VAROA

Suvišno je napominjati da je varoa velika napast za pčele i da pčelari to ne smiju da olako shvataju. Mora se vrlo ozbiljno prići odbrani pčelinjih zajednica od ovog opakog krpelja! Podrazumijeva se da su pčelari uradili tzv. ljetnji tretman, dakle u julu i avgustu ili eventualno u septembru, ali vrlo važno je obaviti tretiranje u ovom mjesecu. Opravdan razlog za to je što tada uglavnom nema legla u košnicama, pa se sva varoa nalazi na pčelama. U pčelarskom žargonu se kaže zadati „završni udarac“ varoi. Sve je više pčelara koji za to koriste oksalnu kiselinu. Njene prednosti su što je jeftina, skoro bezopasna po pčelara i pčele, ne ostavlja rezidue u vosku, medu i propolisu, a brzo i lako se sa njom obavlja tretman. Kako se priprema oksalna kiselina za upotrebu? Napraviti šećerni sirup u odnosu 1:1 na sljedeći način: Izmiješati 600 mililitara destilovane vode i 600 grama šećera u kristalu. Kada se šećer i voda sjedine (dobije se količina nešto manja od litra), sirup blago zagrijati (35-40 stepeni) i sipati u flašu od litru i po, sa širokim otvorom. Zatim pomoću lijevka usuti 35 grama dihidrata oksalne kiseline u kristalu. Zatvoriti i snažno izmućkati da se kristali rastvore. Oksalnu kiselinu je najsigurnije kupiti u veterinarskim apotekama. Tretiranje vršiti na temperaturi manjoj od 10 stepeni (jer tada pčele ne izlijeću), špricom od 50 mililitara i pričvršćenom dužom cjevčicom (može od dječijih sokova tako da se lako ulazi u ulicu između satonoša), u količini od pet mililitara po punoj ulici pčela. Dakle, prema procjeni pčelara - koliko punih ulica toliko puta po pet mililitara, a u manje pune manju količinu! Oksalnom kiselinom se pčele tretiraju samo jednom, a padanje varoe se prati u narednom periodu. Kao zaštitu pri tretiranju treba nositi rukavice i imati balon vode na pčelinjaku.

Jedan broj pčelara i pčelarskih stručnjaka zalaže se za dodavanje pogača tokom zime. Drugi, s tim u vezi postavljaju ovakva pitanja. Ako u društvima ima desetak do 15 kg meda (pretpostavka) kada treba da dodam pogaču imajući u vidu da društva tokom zime troše maksimalno: oktobar 0,9 kg meda, novembar 0,9 kg, decembar 1,0 kg, januar 1,2 kg, februar 2,5 kg, mart 3 kg ... Ako pčele tokom zime jedu samo med i to zatvoren voštanim poklopcima, otvarajući samo onoliko koliko im treba i koliko je potrebno da upije vodu iz vazduha, pa ako sad dodamo pogaču koja je otvorena hrana odjednom se to prirodno opredjeljenje mijenja, jer pčele ne trpe otvorenu hranu i navale na preradu i unos u ćelije. I na kraju, da li je ekonomski opravdanije dati 1 kg pogače zimi ili 2 kg šećera u avgustu - cijena je ista, a količina je različita za duplo?

Jedan broj pčelara ima o pogači loše mišljenje gledano iz perspective - u košnici je sve u redu i pogača nije potrebna. Oni na pogaču gledaju kao na nužno zlo, ali ipak je dodaju pčelama. Ipak, za one koji nijesu na vrijeme spremili odgovarajuću količinu zimnice i sada hoće da dopune zimske zalihe, podsjećamo da je vrijeme za prvu pogaču, i to od 1,5-2 kg, kraj mjeseca. Pogače se prave od kristal šećera u odnosu šećer-voda 5:1 (po težini). Pogača se pravi tako što se u toplu vodu sipa šećer i miješa dok se ne dobije ujednačena masa. Tada se stavlja prvo na slabiju, a zatim na jaču vatru i stalno miješa dok dobijena tečnost ne počne da vri. Poslije 1-2 minuta vrenja i miješanja, druga osoba uzima malu količinu tečnosti (jednu kašičicu) i stavlja na hladnu tacnu, te miješa da se brzo ohladi, najbolje u hladnoj prostoriji (sirup na vatri i dalje se miješa). Ako se proba kad se zgusne i postane bijela, a ne bude se lijepila za prst kada se njime pritisne i povuče, sirup je dovoljno ukuvan i treba ga staviti u drugi sud sa protočno hladnom vodom. Ovako ukuvanom sirupu na svaka 2,5 kg šećera treba dodati sok od jednog limuna i dobro izmiješati. Kada se sirup počne zgušnjavati na dnu šerpe, treba ga ponovo miješati i to produžiti dok se cijela količina ne počne zgušnjavati. Zatim se masa sipa u kese ili kalupe i ostavi da se ohladi, odnosno da hrana postane čvrsta. Pogače se daju preko satonoša.

LETA I ZAŠTITA OD VJETRA

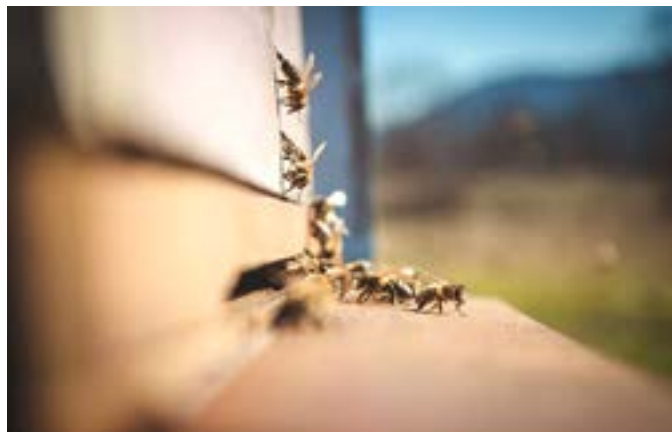
Gornja leta na košnicama ne treba zatvarati, mogu se tokom cijele zime ostaviti otvorena, što će biti jako korisno pčelama zbog svježeg vazduha i prilikom zimskih pročišćnih letova. Pčelari koji imaju žičane podnjače praktikuju dvojaka rješenja - ostavljaju ih otvorenim, kao i suprotno - zatvaraju ih tokom zime. Otvorene podnjače će nešto povećati potrošnju hrane preko zime, ali neće štetiti srednjim i snažnim društvima, dok se kod slabijih društava mogu zatvoriti. Postoji i suprotno mišljenje o žičanim podnjačama. Pojedini pčelari su ne samo protiv otvorenih podnjača nego čak potenciraju i sužavanje donjih leta (pa i zatvaranje) tokom zime, s tim da gornja leta budu otvorena. Svaki pčelar sam treba da odluči šta će od toga da primijeni, a jedan od savjeta je da možda isproba i više različitih postupaka. Čišćenje leta od uginulih pčela je jedna od važnih obaveza pčelara. Na taj način olakšavamo posao pčelama. Dobro bi bilo da, kada god vidite umrlu pčelu na letu, da je pokupite u neku vrećicu, pogotovo ako ih ima više, i zakopate ili spalite. One mogu biti prenosioci oboljenja. Vjetar je najveći neprijatelj pčela tokom hladnih dana. Dještvo vjetra prvenstveno remeti mikroklimu u unutrašnjosti košnice. Ako je leto orijentisano u pravcu duvanja čestih jakih i hladnih vjetrova, dolazi do neželjenog rashlađivanja. Ma koliko društva bila kvalitetno pripremljena za zimu, ako lokacija i orijentacija košnica nisu dobro odabrane, sav trud pčelara postaje bezvrijedan, a prezimljavanje neizvjesno. Istraživanja pokazuju da vjetar brzine svega pet do 10 kilometara na čas rashlađuje košnicu za 7,5, pa čak i do 30 odsto. Istraživanja takođe pokazuju da je u košnicama zaštićenim sa svih strana bilo i do 70 odsto više legla

nego u onima koje su bile zaštićene samo sa dvije strane. Stoga je poznavanje smjerova najčešćih vjetrova presudno pri orijentaciji košnica za zimovanje. Dobra orijentacija podrazumijeva takav položaj košnice da vjetar duva s njene zadnje strane, a ne u leto. Pčelinjak je najbolje postaviti u maloj uvalici. Tako su pčele prirodno zaštićene od udara vjetra. Ako to nije moguće, onda je dobro sa lijeve ili desne strane, odakle prijete udari vjetra postaviti nešto što će ublažiti te udare - zasaditi neko drveće. Mogu se postaviti i bale od sijena ili podići ograda od dasaka. Konstrukcija zaštitnika od vjetra je veoma jednostavna. Čine ga dva trouglasta nosača letvica i četiri letvice. Nosači se zadnjim dijelom uvlače u slobodni prostor leta LR košnice, tako da nema nikakvih drugih djelova za pričvršćivanje. Letvice dimenzija 16 x 5 x 370 milimetara tako su pričvršćene ekserčićima da je razmak između njih šest milimetara, kao i razmak ispod zadnje donje letvice i podnjače.

Ovaj razmak je važan, jer se njime istovremeno ostvaruje i zaštita košnice od prodora miševa i rovdica, te nije potrebno postavljanje "češljeva". Ako sve to nije urađeno na vrijeme ili ne postoji prigodna konfiguracija terena, možda je najjednostavnije i najjeftinije rješenje mali dodatak na košnici, koji svaki pčelar može vrlo lako, brzo i gotovo bez troškova sam da napravi. Riječ je o zaštitniku na letu, čija je uloga da na ovaj jedini otvoreni i nezaštićeni dio košnice rasprši direktne udare vjetra. Zbog mjesta i načina kako se postavlja, podsjeća na spoljašnji hvatač polena.

PREGLED POSTOLJA, FARBANJE I UTOPLJAVANJE

Ukoliko ste zaboravili da u oktobru pregledate postolja na kojima će pčele provesti zimu uradite to odmah. Dotrajala postolja izmijeniti ili pojačati. Kada snijeg padne nema radova oko košnica. Potrebno je pregledati i krovove. Ako ne valjaju, voda će procuriti u unutrašnjost košnice. To bi značilo kraj pčelinjem društvu. Ovaj period pogodan je za farbanje košnice. Farba se samo spoljni dio. Unutrašnji dio pčele radilice savršeno dobro održavaju urednim i čistim. Farba, osim što produžava rok trajanja košnicama, pomaže pčelama da lakše zapamte mjesto svoje košnice. Pčele najbolje vide ultraljubičastu boju koju čovjek ne vidi. Zato se bez problema snalaze po oblačnom vremenu. Vide dobro i plavu, žutu, zelenu i bijelu boju. Za crvenu su daltonisti i vide je kao sivu. Različite košnice najbolje je farbati u različitim bojama. Na primjer, jednu košnicu ofarbati u plavu boju, drugu u žutu, treću u bijelu, četvrtu u zelenu, pa opet isti ili sličan redoslijed. Pčelari sa većim brojem košnica ovo vrijeme mogu iskoristiti da počnu pripreme za narednu sezonu - izrada i kovanje ramova, izrada košnica i drugi poslovi. Sadnja medonosnog drveća je važan zadatak svakog pčelara, na njegovu korist, korist njegovog potomstva i zajednice uopšte. Sada je odličan trenutak za to, bolje nego da se odlaze sa proljeće. U novembru se utopljavaju pčelinja društva. Ako su pčelinjaci izloženi jakim vjetrovima neophodno je košnice zaštititi određenim materijalima. Tako će pčele trošiti manje hrane na zagrijavanje košnica. Među pčelarima postoje neslaganja i oko utopljavanja košnica.

Jedni smatraju da je obavezno utopljavati košnice, pa čak postaviti i električno zagrijavanje. Drugi pčelari smatraju da je to besmisleno. Često pčelinja društva ostavljaju sa potpuno otvorenom zamreženom podnjačom. Košnica bi trebala biti utopljena tako da sa spoljnih stranica gubi što manje topline. To se radi jedino zbog legla, a sada novog legla više neće biti. Dakle, utopljavanje u novembru je potpuno nepotrebno, tvrdi jedna grupa stručnjaka. Mnogi pčelari primjenjuju srednje rješenje, pa koriste normalne drvene podnjače. Između poklopne daske i krova postavljaju novinski papir koji sačuva poklopnu dasku od eventualne vlage ispod krova. Umjesto novina neki pčelari postavljaju stiropor, ćebe, karton ili drugi materijal. Utopljavanje može biti spoljnje i unutrašnje. Može biti i kombinovano. Ni najsavremenije utopljavanje ne može da nadoknadi nedostatak hrane, niti da zaštiti izrazito slabo društvo. Ako ih ne utoplamo pčele će trošiti više hrane, što u nenormalnim zimama, bez pravovremenih proćisnih izleta može imati štetne posljedice. Kada su zime sa normalnim klimatskim prilikama pčelinja društva koja nisu posebno utopljena mogu normalno prezimiti. Jaka pčelinja društva, sa dovoljno kvalitetne hrane mogu jednako dobro da prezime u košnicama izgrađenim od debelih ili tankih dasaka, jedino što će u košnicama od tanjih dasaka potrošnja hrane biti nešto veća. Ipak ne možemo negirati značaj potrebe utopljavanja, zato što nam nije svejedno da li će pčelinje društvo potrošiti više ili manje meda i da li će pred kraj zime ranije ili kasnije krenuti leglo. Bez obzira na sve, košnice treba utopiti. Za nastavljake je jednostavnije i jeftinije rješenje upotreba novina. Iznad poklopne daske ili zbjege staviti prazan polunastavak u koji se stavi deblji sloj novina, zato što se najveći dio toplote može izgubiti baš preko gornjeg dijela košnice. Neki pčelari približavaju košnice jednu do druge, a između njih stavljaju sijeno, slamu, stiropor ili neki drugi izolacioni materijal. Na tako približene košnice odozgo stavljaju ter papir koji se posebno pričvršćuje. Ovaj način uzimljanja je prikladan za hladnije predjele. Slabije nukleuse (po dva u jednom LR nastavku) i slabija društva uzimljena u jednom nastavku staviti iznad normalnih društava da bi koristila njihovu toplotu. Stručnjaci kažu da prekomjerno utopljavanje donosi više štete nego koristi, jer dolazi do povećanja vlage i pojave plesni.

izvor: pčelarska literatura i sajтови

MALIŠANI IZ PODGORIČKOG VRTIĆA "LJUBICA POPOVIĆ" POSJETILI KUĆU MEDA

MJESTO GDJE SLATKO POSTAJE I PAMETNO

Lijepa praksa menadžmenta Kuće meda na čelu sa direktorom Vladimirom Radulovićem, da dom svih Crnogorskih pčelara u Grbama kod Spuža, bude i svojevrsni Centar edukacije za sve generacije, a posebno one najmlađe, iz godine u godinu daje odlične rezultate. Naime. polaznici predškolskih ustanova i osnovci sa vaspitačicama i nastavnicima rado obilaze Kuću meda i njene sadržaje kako bi se bliže upoznali sa životom najvrjednijih bića na planeti i proizvodnjom meda. Tako je bilo i u oktobru, kada su razdragani mališani iz vrtića "Suncokrili" koji posluje u okviru Podgoričke JPU "Ljubica Popović" uživali u predavanjima i razgovoru sa Vladom, Ivanom Đuričković i Biljanom Jovanović na više zanimljivih tema i tražili odgovore na pitanja, zašto su pčele važne, šta znači oprašivanje za prirodu, koje su koristi od meda i zašto je taj napitak pravo čudo iz košnice, kao i mnoge druge vezane za pribor i opremu koji se koristi u pčelarstvu. Naše radionice su koncipirane tako da dječaci i djevojčice kroz igru, priču i smijeh nauče i shvate koliko su pčele dragocjene za čovječanstvo i njegov opstanak. Na ovaj način zajedno širimo pozitivnu energiju, znanje i ljubav prema prirodi, jer kad učimo uz dobro raspoloženje šire se i vidici znanja i nove radosti, pojasnio je Radulović. Prema riječima vaspitačice Bojane Đukanović uspješno je realizovana još jedna vannastavna aktivnost uz nesebičnu podršku i razumijevanje roditelja. Ovoga puta smo odlučili da u okviru tradicionalne kampanje "Mjesec zdrave hrane" pođemo na izlet i posjetimo Kuću meda. Sigurna sam da će svim mališanima iz starije vaspitne grupe i nama prosvjetnim

radnicima, doček i gostoprimstvo zaposlenih u ovom divnom objektu ostati u najljepšoj uspomeni. Naš cilj je da djeca osim boravka u vrtićima dobar dio vremena provode mimo učionica i radnih soba, jer edukacija sa praktičnim radnjama u proizvodnim pogonima, preduzećima ili drugim privrednim subjektima motiviše najmlađe da se još u djetinjstvu opredijele

za buduće školovanje i usavršavanje u bilo kojoj oblasti, rekla je Đukanović koja je sa kolegicom Tatjanom Raonić i asistentkinjom u nastavi Ljiljanom Kosović, brinula o svojim miljenicima. Na rastanku, do novog susreta i druženja, svi su se saglasili da je Kuća meda mjesto gdje slatko postaje i pametno!

B.K.

PEHARI, MEDALJE I PLAKETE U PRAVE RUKE

Povodom 20-og jubilarnog međunarodnog sajma meda „Tuzla 2025“, Savez pčelara Tuzlanskog kantona, na osnovu hemijsko-fizičke i organo-leptičke analize kvaliteta meda, sprovedene na Tehnološkom fakultetu Univerziteta u Tuzli dodijelio je sertifikate i zlatne medalje i vrijednim crnogorskim pčelarima. Na tom spisku zaslužnih dobitnika su Ratko Aleksić, Jovana Nikolić, Nenad Nikolić, Slađana Nikolić, Petar Dereć, Emil Petrović, Dušanka Dumezić, Musa Slaković, Alija Muratović, Paljo Dušević, Đurđa Kuzman, pčelinjak Janković, Nemanja Raščanin, Stefan Tomić, Todor Ceković. Milovan Nedović, Ernad Agović, Muslija Škrijelj, Marko Đukić, Bećo Bibezić, Spasoje Đukanović, Zoran Bošković, Radovan Dedejić, Milovan Nedović, Živko Živojin Stanišić, Ranko Bošković, Petar Ivezić, Živko Živković, Mijo Vratnica, Željko Popović, Nenad Doderović, Danilo Miletić, Danilo Kovačević, Mihailo Kovačević, Vesko Đurišić i Veselin Vuković. Ovoga puta prednjačili su Marko Đukić iz Podgorice sa dva pehara i to za „Najmed“ iz Crne Gore i najbolje

Marko Đukić,
Podgorica

ocijenjeni cvjetni med, te Ratko Aleksić sa četiri najsajnija odličja. Takođe, iz Tuzle su stigla i dva priznanja, odnosno plakete za doprinos razvoju i afirmaciji pčelarstva na području Tuzlanskog kantona. Vrijedna priznanja su otišla na adrese SPOCG i sekretarke našeg saveza Biljane Jovanović.

B.K.

MALI OGLASI

Prodajem ručnu vrcaljku sa šest LR ramova i četiri aluminijske LR košnice sa tri nastavka. Za više informacija pozovite na broj: 067/614-947.

*

Prodajem povoljno tri pčelinja društva u DB košnicama (desetka), kao i više praznih košnica bez ramova. Za sve informacije i eventualni dogovor, pozovite: 069/395-880 ili 067/872-999

*

Veoma povoljno prodajem DB košnice sa pčelinjim društvima. Kontakt: Golub Bošković, 068/765-539.

*

Veoma povoljno prodajem LR košnice i vosak. Pozovite na broj 067 220 008.

Prodajem 50 LR pčelinjih društava. Košnice i pčele su u odličnom stanju. Uz to ide i sva prateća oprema. Cijena po dogovoru. Kontakt: Radovan Kojić Lijeva Rijeka Tel: 067 571 752, 067 626 888

Prodajem više pčelinjih društava u DB košnicama sa AV podnjačama, otklapač saća i radijalnu vrcaljku 12R. Za sve informacije i eventualni dogovor pozovite na br. tel. 067 260 041.

*

Prodajem LR šestoramne nukleuse sa mladim maticama! tel: 069-066-573

*

Prodajem 100 LR košnica kao nove. Povoljno. TI. 067 220 008

Prodajem dva homogenizatora sa mješačima od po 800 litara. Jedan je sa motorom i reduktorom, a drugi bez. Postolje je od inoxa.

Cijena 4100 eura. Napomena: mogu se kupiti i pojedinačno, a cijena u tom slučaju je po dogovoru. Kontakt telefon za sve informacije je 068024339

*

Formiram za prodaju DB nukleuse za poznate pčelare. Tel. 069/012-208

*

Prodajem povoljno ramove nove đerzonke sa satnom osnovom. Vesko Novović, tel. 067 387 525

kuća meda
www.kucameda.me

SOJA PROTEIN

pogača za pčele

preporučuje se kao dodatak ishrani pčela u periodu sezonskog nedostatka polena

SOJA PROTEIN INVERTNI SIRUP

Sastav: glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup i soja.

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: 6 mjeseci.
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: utisnut na kutiji.

PROIZVODI: KUĆA MEDA d.o.o.
Orbe bb, 81412 Spuz-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel: +382 68 844 333
E-mail: kucamedacg@gmail.com
www.kucameda.me

Partner: Savez pčelarskih organizacija Crne Gore
Orbe bb, 81412 Spuz-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: spocg@t-com.me

HACCP

1 KG

Proizvodnja pogača u Kući meda obavlja se u registrovanom objektu, broj rešenja Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove: 060-323/16-0306-366/3.

Trenutno se proizvode tri vrste pogača i to: **KLASIK, IMUNO AKTIV I SOJA PROTEIN.**

Osnova za proizvodnju pogača je šećer i invertni sirup. Šećer se melje u turbinskim mlinu koji daje izuzetno fine kristale.

Komponenta koja se dodaje u sve tri vrste pogača je pšenično brašno u koncentraciji do 2% u cilju boljeg sjedinjavanja i vezivanja smjese.

Vaše komentare, primjedbe i sugestije možete nam poslati na E-mail: kucamedacg@gmail.com

kuća meda
www.kucameda.me

IMUNO AKTIV

pogača za pčele

za bolji razvoj pčelinjeg društva

PROBIOTIK
B+ PROMOTIK SUPPLEMENT
Štetnost u odnosu na pčele: niska
Kvaliteta: Proizvodnja glukoze
Kvaliteta: Proizvodnja glukoze

SUPLEMENT
B+ PROMOTIK SUPPLEMENT
Štetnost u odnosu na pčele: niska
Kvaliteta: Proizvodnja glukoze
Kvaliteta: Proizvodnja glukoze

Sastav: glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup, probiotik, pšenično mekinja, pivski kvasac, eterično ulje i cimet.

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: 6 mjeseci.
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: utisnut na kutiji.

PROIZVODI: KUĆA MEDA d.o.o.
Orbe bb, 81412 Spuz-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel: +382 68 844 333
E-mail: kucamedacg@gmail.com
www.kucameda.me

Partner: Savez pčelarskih organizacija Crne Gore
Orbe bb, 81412 Spuz-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: spocg@t-com.me

HACCP

1 KG

kuća meda
www.kucameda.me

KLASIK

pogača za pčele

Sastav: glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: 6 mjeseci.
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: Utisnut na kutiji.

PROIZVODI: KUĆA MEDA d.o.o.
Orbe bb, 81412 Spuz-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel: +382 68 844 333
E-mail: kucamedacg@gmail.com
www.kucameda.me

Partner: Savez pčelarskih organizacija Crne Gore
Orbe bb, 81412 Spuz-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: spocg@t-com.me

HACCP

1 KG

Prija
svim
čulima...

Bom
kafa
najboljeg
ukusa i mirisa.

Proizvodi:
Balkan Group Montenegro
81 206 Podgorica